

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Viestintätoimisto Kreab Oy kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitetystä avoimuusrekisterilaista (VN/4118/2019). Lähtökohtaisesti kannatamme avoimuusrekisterin perustamista osana demokraattisia periaatteita.

Niin sanottu ”lobbausrekisteri” parantaa avoimuutta ja läpinäkyvyyttä päätöksenteossa, mikä avaa päätöksenteon taustoja julkisesti. Kansanedustajien ja päättäjien tulee jatkossakin pystyä tapaamaan erilaisia sidosryhmiä ja edunvalvoja, jotta dialogi pysyy mahdollisimman avoimena yhteiskunnassa.

Päätöksenteon taustalla vaaditaan paljon tietoa ja on ensiarvoisen tärkeää, että päättäjillä ja lainsäädännön piiriin kuuluvilla säilyy jatkossakin luonteva ja matalan kynnyksen mahdollisuus käydä vuoropuhelua. Johtava periaate tulee olla, että kansanedustajien oikeutta tavata ja saada tietoa ei lähdetä millään tavoin rajoittamaan tai valvonnalla säätelemään. Avoimuus on tärkeätä ja niin on myös näkemysten monipuolisuuden avaaminen. On myös tärkeää korostaa, että rekisterin ylläpidosta ei ole mielekästä aiheutua kohtuutonta hallinnollista taakkaa edunvalvonnan toteuttajille tai sen kohteille.

(Edunvalvonnan piiriin ja tulevan rekisterin kattamista toimista kansanedustajien ja valtioneuvoston suuntaan kohdistettu vuoropuhelu on tärkeää tehdä avoimeksi. pois toiston takia) Yksi oleellisimpia kansanedustajien ja eduskunnan työhön vaikuttavista tekijöistä on valiokuntatyö ja niissä järjestettävät kuulemiset. Haluamme tuoda tässä esiin mahdollisuuden avata valiokuntien työtä lisää avoimuuden lisäämiseksi, kuten esimerkiksi Euroopan parlamentin toiminnan yhteydessä on hyväksi havaittu. Käsittelyn jälkeen julkaistava materiaali on toki julkista, mutta valiokunnissa käytävä keskustelu ja asiantuntijoiden (konkreettiset) puheenvuorot ovat olennaisia päätöksenteon avoimuudelle (mielenkiintoinen vaikuttamisen kanava).

Kaikilla toimijoilla; edunvalvontaorganisaatioilla, viestintätoimistoilla, kansalaisyhteiskunnalla, yksityishenkilöillä kuin yrityksillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa ja tuoda lisänäkökulmia päättäjiille. Oikeutta ei tule rajoittaa vain tietynlaisille tahoille. Lähtökohtaisesti kaikki tahot, jotka pyrkivät vaikuttamaan lainsäädäntöhankkeisiin tai poliittisiin prosesseihin tulee olla rekisterissä.

Koemme, että rekisterin tarve ulottuu eduskuntaan ja ministeriöihin, koska poliittiset päätöksenteot valmistellaan pääsääntöisesti näissä. Myös Jyväskylän yliopiston tutkimus ”Lobbauksen nykytila Suomessa valtiollisella tasolla” tukee tätä havaintoa.

EU:lla on jo käytössä avoimuusrekisteri, johon eri kirjaavat kaikki tarvittavat perustiedot. Sinne rekisteröityneet tahot voivat näin ollen saada kulkuvan EU-parlamenttiin. Olisi hyvä keskustella, halutaanko Suomessa rekisterissä oleville samankaltainen oikeus.

Rekisterin raportointivelvollisuuden osalta korostamme, että konsulttiroolissa tapahtuvan vaikuttaminen tulee ottaa huomioon raportointivelvollisuudessa. Mielekästä olisi, että konsultin kautta tai avustuksella tehtävä vaikuttamistyö raportoitaisiin vain konsultin toimesta, kuitenkin siten, että toimeksiantaja käy selkeästi ilmi. Näin vältettäisiin hallinnollisen taakan ylimääräistä kasvua asiakkaalle ja konsultille.

Haluamme korostaa tarvetta selkeyttää ja tarkemmin rajata konkreettisen vaikuttamistyön ja tavanomaisen vuoropuhelun välistä rajanvetoa. On tärkeää selkeästi rajata suoran lainsäädäntö- ja budjettivaikuttamisen ero suhteessa tavanomaiseen viranomaisten tai oman vaalipiiriin edustajan kanssa käytävään vuoropuheluun.

Lopuksi toteamme, että VTV:n ehdotettu rooli rekisterin ylläpitäjänä on puollettava. Ehdotamme kuitenkin ennen rekisterin käyttöönottoa asetettavaksi yhteisen neuvottelukunnan edunvalvojien ja sen kohteiden välille, jotta VTV voi yhdessä neuvottelukunnan kanssa arvioida rekisterin kehittämistarpeita ja tehdä konkreettisia ehdotuksia toiminnan selkeyttämiseksi ja kehittämiseksi.

Jungner Mikael
Kreab Oy

Tierala Tuomas
Kreab Oy